

Алтыны 1 күнэ - Аан дойду үрдүнэн атам
састаах дьон күннэринэн биһирэлибиз.
Сыллата бусаларын курдук быйыл эмээ
Дьокуускай куоракка тэрээһиннээхтик
быһылына. Опера уонна балет театрыгар
иккис республиканскай бэтэрээннэр уонна
пенсционердар слеттара ыһылына. Уопсайа
10 улуустан уонна Дьокуускай куораттан
уопсайа 700-кэ бэтэрээн кэлэн ыһылыны
ыта.

Президиум үзгич орубуна 2 чаастан садалаата. Президиумна Саха Республиканын салалтатыннан Д.Е. Глушко, А.В. Власов, Республикагаары ботэрозоннор уонна пенсионерлар Союзтарын председателэ Б.Д. Слесков, Улэ уонна нэһилистиманы сопиатынай хааччылыы министирэ А.И.Дьячковай, Ытык Субэ председателэ Ю.Н. Григорьева, Ала Дойду Улуу сэримин кытылыаахтара уолла. баалыр. Слет Б.Д. Слесков ээрэтинэн уонна салалтыллынан ытыллыына. Слекка президиум чилистэртээн ураты туһааннаах минисирэ

ристбэлэртэн солбуяачаапар, сүрүнүүр
специалистар ээрэлээлэлэр, туг элэлэр ол
кэннигтэн наараалалааһын,
бырааһынныкытаады кэнсэр буолла.
Үөрүүлэх дьаһал араас сыллардаады батыай
үтүкүлэринэн түмүктэннэ.

Бийиги уулсууд Болтур нэһилиэгэр 13 устата бэтэрсэннэр Сэбиэтэрин председателинэн үтүө суобастаахтык үлэлиг-хамсыы сыһыар Михайлов Николай Григорьевич «Почетный ветеран РС(Я)» бэлиэни наҕарыаһалана Уолсайа устатан 20 бэтэрсэн, кинилэр истэригэр нэһилиэгэр бэтэрсэһилэрин Сэбиэтин председателлэро, бэтэрсэһилэри кытта үлэ актыбылыстара кыттыаны биин, дуоһуна сыһынанан кэп-пир уолта Улуу Кыайыы 70 сылын көрсөр дыһастары үрдүк таһымнаахтык ыларга сорук туруоруллулар.

М.Н.МАТВЕЕВА,
удуустаагүй бэтгэвчинэр Сэбиэтгэрийн
председатель.

ГЕРЕФОРДАР КЫСТЫКТАРЫН БУЛУОХТАРА

2011 сэлдвэхдэ бидниг улууспутунг “Чурагчы” ТХПК тэрийнхэнтэнг
персфорд борууддэ сүеһүдэр аравдывыгытара. 100 сүеһүгү Ноносибирский
убалактын бастаан тимиэр сүөлүнэн, онгон массындаларынан тийсэн
балаан ыйгыр Хайхасг Мэнгэри үрөин буларбыгытара. Итингэ эрдэ
бэлэмтэммэгт бэвэлэрыгэр икки ый кэрингэ каратгынаан, хорон-исгэн
барангыг кыстыктырыгэр Кэпгэ Күшгэ сана тулгугт типовоой хотонюругэр
кэлэрбиггэ.

Бу сүхүлүр билин усулуобуйабыштар сеп түбөтөнүр тороон-ууһан, тэнийэн эрэлэр. Ол курдук, билинни турутуан 92 ыһах, 13 тыһы тигэхэ, 3 атыр орус, бу сылта торообут 56 ыһарэй Мэтиригэ сайыаһаһылар. Итингэ баар бааза үлэһитэр өлөрор дьыһтарэ, типинк, күрүө-хаһаа, улахан хаачах онгоһулубута. Күтүн ыһыһар электроэнергияһан, дьосөһөн туһанаһар. Кыһыкка бу сүхүлүр сийлэригэр аһан 30-ча тонна оту оттоотулар. 75 гектарга эбиэс ыһан 200 тонна эленканы бөгөмнөһитэр. Өлөрүлэр сүхүлүр Сыһан Улахан Күстүгэр эбиһ аһаһыһа (откормаһа) туруорһаһар.

Кышыннын Кэлт Күл фермалар кышыхтара. Алтынны ортун эрпиз коһорон адалыхтара. Быйын сайын 4,5 мол. сууменнх кабелыйн проводунн тарыхалыбын сага электронинн онгоһулуна. 7х6 м кеннхк үлгиттер олорор дызлэр тузулуна. Хотонно оромун мыпышын бонм буолта. Кысыкка барыта 5 кини үлгиттэ.

Александр СЛЕПШОВ

Кэрэ эйгэтигэр

БЫЫСТАПКАҒА СЫЛДЫН

Бу күнүргэ "Айылбан" Кулпуура уонна духуобунай сайдыы кинни быыстапкалар саалатыгар „Үс Алексеевнар“ дьин норуот маастардара Клара Алексеевна Оконешникова, Елена Алексеевна Пермякова, кинилэр ийэлэрэ Софья Алексеевна Оконешниковалар тикпик саналыы таҥастарын, оҥоһуктарын быыстапкага айылбан үлэлиир.

Клара Алексеевна Булуу постучити-

пастын, Магаданныады пединституту бүтэрбитэ, идэтинэн алын сүүхөх кылаастар учууталара, 38 сыл оҕону илгинэ, дьиэжэстэри илэр үлэҕэ сол-буйалчынан үлэлээн бочуоттаах сыннылантна тахсыбыта. Чурагчы улуунун норуотун маастара. Билигин Дьокуускайга олорор. Айар үлэнэн 20 сыл дьарыктанна. Дьарыга сизали, кылы кытары сибээстээх. Ордук урагы болжолтону кини тобөҥө кэпшүлэр аныгылыы муоданан өрүлүбүт, хатылыбыт: бөрүгүлэрэ ыһаллар.

Елена Алексеевна Пермякова үрдүк үөрэхтээк нуучча тылын учуутала, крестел этэ. Өр сылларга А. А. Саввин аатынан Чурапчытаады кыраайы үөрөлөр музейга дириэктэринэн үлэстэбитэр. Норуот маастара Кини саха дьахтарын былырты таннар тангаһын аныгылыы бичиһилиан-таһаалаан, оһуордаан-бичиктээн, быһааркалаан, оһуруолаан тигэн сапта сүүрээни дилиэрибитэ. Бу сүүрөөн саха тангаһын маассабайдык тангыһа улахан орусту ыһыта, саха норуотун ис турутун, уйулугун бөрөгөрүүтэ биһир сүрүн хайыскаһан буолбута. Кини бэйэтин,

уһуйбут оҕолорун үлэлэрэ республиканы таһынан Санкт-Петербург, Москва, Париж курдук куораттарга тийиэ туруоруллан кизгэ сэгээринин ылбытара.

Ийэлэрэ Софья Алексеевна
Собакина быһаргылыты мундур
толкуйулаах, уран инстэннээн, саха биир
номоһо киирбит кырасыабай дьахара
этэ. Саха тапталын сөргүтүүгэ, тилинэ-

рингэ үгүс сыратын бичэргитэ. Кини
тихинт үгэлэрэ Чоркок музейгар
көрдөөүтэ тураллар.

Убаастабылгах улуустуг олохто-
охтор, Чурагчыбыт кини тутар
маастардарын үгэлэрин кэлэн
көрөгүтүгэр ыгырабыт.

Быыстепканы тэрийэр хамыһыа

Нэгдүгээний илэр уутун "Чурагны" ТХПК хяачуулар

Вера ПЕТРОВА

ИЛ ДАРХАНГА
АНАННА

Балаан шийн 14 кунүгэр Саха
Өрөспүүбүлүктүн Ил Дарханын
былыбарыгар Егор Афанасьевич
Борисовка Саха сирийн олохтоохторо
58,79% биэрэн, кини мытар
үлүстүгү үрдүк сыананы биэрэн,
нэхилиэниэ өйүүрүн билирдэ.
Билини, чуратчылар, бу былыбарга
кахтөөктүк кыттан, 94% Егор
Афанасьевич туһатыгар биэрэн,
инники сайдыыга эрализекитин,
туруктаах бигэ олоххо тардыныыбыт
куустэбин, түмсүүлээххитин
көрдөдүбүт.

Кизн тутар биир дийдулаахпыт, Саха Оросуубулуксэтин Ил Дархана Егор Афанасьевичка махтаабыт бэлэстэнэн «Бостур уустан Ил Дархан» кинигэ «Бычк» кинигэ кыһааппар бэлэстэттэн тахсыыта буолла. Кинигэни суруйааччы, СР куллууратын үтүөлээх үлэһитэ Павел Петрович Федоров-Сомого хомуйан оҥордо. Кинигэ Чурапчы улууна (оройуона) МТ баһылыга Андрей Тимофеевич Ноговицын «Кизн тутар, эрэһэр биир дийдулаахпыт» уонна СР бастакы Президиэ, Российской Федерация Государственной Думытын депутата Михаил Ефимович Николаев «Уктаттэн уктаттэ... карьера туһулар буолбакка, норуотун туһулар» сурунууларыттан сагалалар. Улуустут баһылыга манньык чорботон бэлэстиир: «...Егор Афанасьевич үлэһит быһыытынан дьинтээх бэйэтин кыадынан, дуулуурдунан, айымньылаах үлэһиттэн үүнэн-сайдан, бүтүн оросуубулукэни сайаар үлэһэ тахсыыта кинигэти эрэ сохторор, астынарар уонна үгүө хопхор буолар. Уонна кини чорботон бэлэстипрөө буар, кини хайа да түлүк дуоһунаска үлэстэбигитин иһин, хайа да уустук кэмгэ ыарахаттарга ыктарбакка, бэлэстип бөрөстүүй тыа кинигитин үгүө-мааны майгытын ыһыстыбакка, сүтэрбөккэ, норуокка оһоо чугаһан иһэрэ кинигэти эрэ сохторор, кини тутуулу үскэтэр». Онтон республика бастакы Президиэ М.Е. Николаев суруйар: «Саха АССР уонна Саха Республикага баалларын тухары норуодунай хампаанарлар Сэбиэтэтирин уонна Саха Республикатын Бирэбэһтэдьыстыбатын бөрөстэстэһэринэн 28 кини үлэстэбиг, Быһаптан Ойуулуускайтан сайдыан. Бу дьиттэр сайааҕаччылар ортолорутар Егор Афанасьевич Ыарабыһыстыбаны уһун кэмгэ сайааһынан үһүс миэстэһэ тууар. ...Атын манньык чадыхай биография Саха сирин сана истордуйар суога, билиитин да суох. Бу кини апытаран уруула. Манньык уһун кэмгэ таһаарылаах үлэ күөнүтэр сыдыбы — бу кини айаһаттан бэридибигт таһана, бар-дьонун эрэлэ, Россия уонна Улук Илин федеральнай уокурук

сатпайаччыларын кытта уюсай-
тылы булар сатпайы, политиканы
арыскайтык ето көрөр дысура диген
сатпайыбын.

Кинигэ 7 түһүмэхтэн турар. Егор Афанасьевич төрүт уус улазуруп, төрүттүрө олорбуп сирлэрин-уоттарын туһунан педагогическай үлэ бэтэрээни, Чурапчы улуунун Бочуоттаах олохтообо Горецка Анна Егоровна «Бойуоскалар», үлэ, тыыл бэтэрээни Макаров Гаврил Николаевич «Моруйун ийэтин ууна», педагогическай үлэ бэтэрээни Гутыева Татьяна Васильевна «Тайыым туһунан ахтыа» суруйууларгаан ааган бириэбит. Аймах-биэс дьонун, торообут түөһүлүн туһунан ийэтин-иһирэх суруйуулар, Борисовлар дьыэ көргөн ыкса материалын, добогторун, саха норуодунан суруйааччыта В. С. Яковлев-Даланта үөрэммиттэр, үрүк үөрөх кыһалыгар атыастыггар, үлэниг быһыһынан бастакы харчыһтарын онорорутар биэрэ үлэһүбүттэр үтүө өйдүбүтүлэх ахтыһылар бу кинигэбэ түмүтүн киирибүттэр.

Бийиги үксүбүт Егор
Афанасьевичы улахан сайтайаччы
башлыгынан бизибит. Онгон бу
ахшылартан киши торектүттэрин
туһунан, дьон-сэргэ убастабылынан
туһанар боростой дьаз көргөнтө
инигиэни, үлэни-үрээни өрө туан
уластан тахсыбылы, үлэниг буюу
бары көрүнүстэриг ааһан, байыар
үлө биригэн бир үлэстэрини байы-
тын дьулуруунан, дьобурунан
эрэлээхтик дайыан Ороһуубүтүкэ
Президенигэр (Ил Дарханыгар)
тинийэ үүнэн-сайдан тахсыбыттан
ааһан билээхпит. Кишигэр
республика бигиллээх суруна-
лыһа, СР Суруналыстыкага
Государственный биржанигэтин дьар-
сата Николай Петров оонһоон-
көрүлгөн аастыт, өрө саас умнулу-
бат күннөрүн, Борисовканы кытары
сүргүөх эйэлээхтик ыалымы
оюрбуугарын туһунан «Аржа баска
ыалымы оюрбуһу» ахшыла, суру-
лаатчы Олыа Коркина-Умсуура
«Мин дьолум уоһа эрэлэм» дьөн
Егор Афанасьевич көргөнтө
Ирасковья Петропальны дьэ
эргэн үгүө үлэстэрин, олоххо
дыаннастарың, оһону инигиэ
көрүүлгэрин, санааларын туһунан
эһэлэнигэ кырбигтэрэ
эһэлэрини ыһаахтара.

"Ил Дархан норуутын тулгар"
үгүмэхээ Егор Афанасьевич
есублика салаааччылын
ыһымлын үлэтин сырдыг суруу-
уудара кирибигээр.

«Боолур уустан Ил Дархан»
иниэтэни хомуйан огторбуг, элбэх
иниэтэни ахны матарыаагыларын
омуйан, редакторлаан, бонзэксэ
элэмнэбэгит. Россия
урууааччыларын уонна
уруунаахчыларын сойуустарын
элэмнэ Павел Петрович Федоров—
оморо билин улуустан тахсыагыт
элииттэх дьоннорбуг олохторун,
элээрин кизиг элгээрэ
элииннэригэ, сыратыагыт үлэ
элэни онорор. Ол күрдүк, саха
уруулунай сурууааччыла Далан
булан «Учууал дьолло
орондоччириин ситиһилэригэр»
иниэтэ аагыаччылар кизиг
элээриннэрин ылыа. Бу кинигэ
аахыт дьон В. С. Яковлев
элиин улахан сурууааччы эр
иниэтиин буолбакка, бэйэтэ
элиа сурууааччынигэ, үөрэниит
олорутар элбэни биеэригит улахан
уууал
аагыаагытара. Олонт бу саага
иниэтэ ханыык да ыраахтарлан
буолбакка, үлэни эрэ тууу, нору
утар, дойдутугар бөрүннигэ
тууу ситиһин төрүө буолар дьон
эр ыччакка холобур буолар олх
тууан.

Наталья ЗАХАРОВА

РОСГОССТРАХ МЕДИЦИНА

Жители Чурапчинского района приобщены к использованию права на выбор или замену страховой медицинской организации и подучили новый поиск обязательного медицинского страхования (ОМС) единого федерального образца.

Страховая компания «Ростострах-Медицина» обеспечит профессиональную защиту ваших прав на получение качественной бесплатной медицинской помощи в медицинских организациях.

Получение единого образца выдается бесплатно и действует на всей территории Российской Федерации.

О компании
«Росгострах-Медицина» входит в группу компаний Росгострах, успешно работающую в России уже более 90 лет. «Росгострах-Медицина» – надежная, перспективная компания, являющаяся многолетним стаж работы в системе обязательного медицинского страхования. Проблемы застрахованных решает высококвалифицированный штат работников. «Мы работаем ради Вас» – это не лозунг, а правило. Численность застрахованных по обязательному медицинскому страхованию в компаниях «Росгострах» составляет более 21 млн. человек, в Республике Саха (Якутия) – более 170 тысяч человек.

Одна из главных функций компании «Ростострах-Медицина» — это защита прав застрахованных граждан. Зачастую пациенты лично покупают лекарства, платят за диагностические исследования. Если это должно быть предоставлено бесплатно, врачи-эксперты отдела защиты прав застрахованных направляют требования в больницу для возмещения гражданам потраченных средств.

Преимущество «пластиковых полисов».
Федеральным законом «Об обязательном медицинском страховании» (далее – ОМС), действующим с 2011 года, установлены единые формы полисов ОМС для всей территории Российской Федерации. Полис может быть изготовлен в виде бумажного бланка, защищённого голограммой, или в виде пластиковой картки – электронный

полное ОМС. Электронный полнотекстовый ОМС – это пластиковая карта со специализированным чипом, в котором «зашифрован» номер медицинской и данные о его владельце. Пластиковая карта имеет удобный формат, не мнется, не истирается и удобна для хранения в портмоне.

Как получить полис ОМС в виде пластиковой карты?

При обращении в страховую медицинскую организацию следует сообщить специалисту, что Вы желаете получить полис в виде пластиковой карты. Приложить заранее сделанную фотографию или ксерокопии каких-либо документов не требуется.

Необходимые документы:
- для взрослых паспорт и СНИЛС (при наличии)

- для детей (до 18 лет): свидетельство о рождении (до 14 лет) или паспорт ребенка (от 14 до 18 лет) и паспорт одного из родителей или законных представителей, СНИЛС (при наличии).

Адрес и телефон офиса страховой компании «Росгосстрах-Медицина» в Чурапчинском районе по обмену медицинских полисов с Чурапча, ул. Карла Маркса, 1 (дальше полисовываки).

Телефоны отдела защиты прав застрахованных: (4112) 33-50-88.

Телефон бесплатной круглосуточной справочно-информационной службы:
8-800-100-81-02 (звонок по России бесплатный).
www.RGS-OMS.ru

ЭТО ПРОДОЛЖИТСЯ !

Татгалзах овоггүй,
кэргэмчин
азабын, элэгийн,
бэрэлтийн, убай-
тын, үлс бэгээрхний,
Арылах олжсонд
Иннокий
Иноксентьевич
БАРАШКОВЫ 60
сааскын туулбут ытк
болж кундуга

Энэр савсгалтан үлэни өрө тутан,
тэмнэр кэзэлэн сохуос кэмнн саватан
хонхуулан, хонхуулан, хэрэ тынган үүс
элбэх үлэни кыһынгы тымыһыны,
сыһынгы куйаһы ахсыбакка үлэсэн
кэһини. Билиги туштууар ахсаабат
кыһамыһыг, уураабат болоролот, истин-
сыһас сыһамыг, таппалыг иһин тыһы-
нан бэрэкилбэт махалбыһы тырлэбит.
Богаралыг эстибэт эрчими, үтүмэн
үөрүүнү, чөлөнү -чэбик туруу.

Күншү кийингиз, Айыыныгыг
арчытынан, Ийиэжигитин ийиитиген
алар уһуһуэр күлү үөрү, кэрэтин
кэрэжигин, оҕолоруг, сизигизин
таптаарыгар, бар дьонуг
ыгыктайылыгар билээн, уһуһууж дьаһто-
охку алаар.

Эвэрлэнг кытта ийэнг Татьяна
Петровна, кэргэннэг Аграфена
Николасна, уоллартарыг, кийинилэринг,
сигиллэринг, биһкэ төрөөбүттэринг.

Убаагылар калыгабылыгы, ою сайыр каныч "Тулукташ" уулуйи урлук кыте-гориялык музыкалыкый сайагачылыгы Елена Петровна ОКОШНИКОВАНЫ уйз анарылы убулуулууну испинник эортаныкы!

Талан мэдлэг ирээдүйг сулус гэдэг нь
сүүлцарга ухуйаамаагь кыргачааннарын
музыка эйгэтнэр сыйлархан, үөрэтн
палаарылааастык үлээтн, улус,
республика таламтаах кыонкурдустарга
кытаатанн кыайын үлүк чылаачылар
тнэртн, тнрөшүтнр махтаачылар

ылаарың, улуулааммыңын кезиң жигэрэ таңараарың. Бөйүг баай уондукар уоус улуулааммыңын музыкаллык үлэбинтэрин сакыйа сылдаргыттан кезиң туттабыт.

“Туллукчан” уфуйзани коллективне.

"Менин" оюну сайыштарар кини-
улуйан салаагыгын **Марияна**
Николасна ЯКОВЛЕВНА постолтар
Мария Дмитриевна ВЬРДЬЛИНАНЫ
Зинаида Николаевна ЗАХАРОВАНЫ
Сава Республиканы Богунай грамота-
ларынан, **Марияна Николаевна**
"Чурагын уулуун сайыштыгар
кылаатан ийин" **Мария Дмитриевна**
Юрөх сайыштын исптуун "Мстисла
РС(Я)", **Марина Дмитриевна**
ЖИРКОВАНЫ Юрөх министр-
тибонин "СР үрөдиринин тулуна",
бэлээнэн наараалламлыгарынан,
Марина Дмитриевна Жиркованы,
Саргыла Дмитриевна НИКОЛАЕВА-
НЫ, **Мария Спартаковна КАРДАШЕВ-**
СКАЯНЫ, **Евдоким Спартаковна ЛУКИ-**
НАНЫ, **Марияна Васильевна МАКА-**
РОВАНЫ ХИФУ грамоталарынан бэлэ-
тминтеринэн, айымпылаахтык
үлүшпир коллектив допколоннай
үрөхсөйүн ФГОС-тар тулаанылыбыт
түрт пособиелара бэлэксэ
таһаартарыгларынан, республикага
таргаштыгарынан истинтик эурдун-
гун!

Оюу, дээд хэрэг, обшество, улуусуу,
республикабыг туһа дээд сыралаһан
үгэлээр үлэртэ оосо да далааныннан
туруун, чэгдэн буолууг дээд алысшытын
аһыдаһан!

Эхэрлэж кытта "Мичел" ухуйзан
кышкытара, ботроонгара, тараппутара,
нылускыктара, социальный
тагтыктара.

